

Na temelju odredbe članka 163. stavka 4. Zakona o tržištu kapitala (Narodne novine broj 88/08, 146/08, 74/09, 54/13 i 159/13), Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga na sjednici Upravnog vijeća održanoj dana 28. veljače 2014. donosi

P R A V I L N I K
o upravljanju rizicima i adekvatnosti kapitala
investicijskih društava

I. OPĆE ODREDBE

Članak 1.

Ovim se Pravilnikom detaljnije propisuju minimalni zahtjevi o upravljanju rizicima; tehnički kriteriji koji se odnose na interne pristupe za izračun kapitalnih zahtjeva; način vrednovanja imovine i izvanbilančnih stavki; stope kapitala, elementi izračuna regulatornoga kapitala i drugi uvjeti u vezi s regulatornim kapitalom u skladu s Uredbom (EU) br. 575/2013; tretman izloženosti prema područnoj (regionalnoj) ili lokalnoj samoupravi za potrebe članka 115. Uredbe (EU) br. 575/2013; tretman izloženosti prema subjektima javnog sektora u Republici Hrvatskoj za potrebe članka 116. Uredbe (EU) br. 575/2013; ograničenja velikih izloženosti za potrebe članka 395. Uredbe (EU) br. 575/2013 i postupanje investicijskih društava u slučaju prekoračenja ograničenja u vezi s ulaganjima u kvalificirane udjele u nefinancijske institucije.

Članak 2.

Izrazi koji se koriste u ovom Pravilniku imaju sljedeće značenje:

1. Agencija je Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga;
2. Zakon je Zakon o tržištu kapitala (»Narodne novine« broj 88/08, 146/08, 74/09, 54/13 i 159/13);
3. Profil rizičnosti je mjera odnosno procjena svih rizika kojima je ili kojima bi moglo biti izloženo investicijsko društvo u svom poslovanju;
4. Značajno investicijsko društvo je investicijsko društvo kako je definirano Pravilnikom o organizacijskim zahtjevima za pružanje investicijskih usluga i obavljanje investicijskih aktivnosti i pomoćnih usluga, politikama primitaka i kriterijima za značajna investicijska društva;
5. Migracijski rizik je rizik gubitka zbog promjene fer vrijednosti kreditne izloženosti, a kao posljedica promjene rejtinga klijenta.

Članak 3.

- (1) Odredbe ovog Pravilnika primjenjuju se na investicijska društva sa sjedištem u Republici Hrvatskoj koja su od Agencije dobila odobrenje za rad.
- (2) Odredbe ovog Pravilnika na odgovarajući način primjenjuju se na podružnice investicijskih društava iz trećih zemalja koje su od Agencije dobile odobrenje za pružanje usluga.

II. UPRAVLJANJE RIZICIMA

Članak 4.

- (1) Investicijsko društvo je dužno uspostaviti sustav upravljanja rizicima razmjerno vrsti, opsegu i složenosti investicijskih usluga i aktivnosti koje pruža i obavlja, a najmanje mora uključivati:
1. strategije, politike, postupke i mjere upravljanja rizicima,
 2. organizacijski ustroj s definiranim ovlastima i odgovornostima za upravljanje rizicima,
 3. proces upravljanja rizicima,
 4. djelotvoran sustav unutarnjih kontrola.
- (2) Investicijsko društvo dužno je propisati, primjenjivati i redovito ažurirati odgovarajuće, učinkovite i sveobuhvatne strategije i politike upravljanja rizicima u svrhu utvrđivanja značajnih rizika povezanih s uslugama i aktivnostima, poslovnim procesima i sustavima investicijskog društva i, kad je to moguće, utvrđivanja prihvatljivog stupnja rizika.
- (3) Strategije upravljanja rizicima moraju odražavati temeljni odnos investicijskog društva prema rizicima kojima je ili bi moglo biti izloženo u poslovanju radi sprječavanja nedosljednosti, nejasnoća i neuravnoteženosti pri upravljanju, a najmanje moraju uključivati:
1. ciljeve i opća načela prepoznavanja, preuzimanja i upravljanja rizicima,
 2. načela izvođenja postupka ocjenjivanja potrebnog internog kapitala.
- (4) Politike upravljanja rizicima moraju omogućiti realizaciju strategija upravljanja rizicima, a najmanje moraju uključivati:
1. određivanje sklonosti preuzimanju rizika za pojedine rizike,
 2. metodologiju utvrđivanja i mjerenja odnosno procjenjivanja rizika kojima je investicijsko društvo izloženo ili može biti izloženo u svom poslovanju,
 3. postupke za ovladavanje i praćenje rizika,
 4. mjere u slučaju odstupanja od primjene usvojenih politika i postupaka,
 5. mjere u slučaju kriznih situacija,
 6. organizacijska pravila odvijanja procesa upravljanja rizicima, uključujući i njegov opis,
 7. pravila rada sustava unutarnjih kontrola,
 8. pravila provođenja postupka ocjenjivanja internog kapitala.
- (5) Investicijsko društvo dužno je na osnovu strategija i politika upravljanja rizicima i utvrđenog prihvatljivog stupnja rizika donijeti učinkovite postupke i mjere upravljanja rizicima.
- (6) Investicijsko društvo dužno je uspostaviti proces upravljanja rizicima koji uključuje redovito i pravovremeno utvrđivanje, mjerenje, odnosno procjenjivanje, ovladavanje i praćenje rizika, uključujući izvještavanje o rizicima kojima je investicijsko društvo izloženo ili bi moglo biti izloženo u svom poslovanju.

- (7) Investicijsko društvo dužno je pratiti i ocjenjivati primjerenost, sveobuhvatnost i učinkovitost donesenih strategija, politika i postupaka upravljanja rizicima te primjerenost i učinkovitost predviđenih mjera u svrhu otklanjanja mogućih nedostataka u strategijama, politikama i postupcima upravljanja rizicima, uključujući i propuste relevantnih osoba.
- (8) Investicijsko društvo dužno je jasno odrediti kriterije za odlučivanje i postupke za ovladavanje rizicima uzimajući u obzir postojeći i željeni profil rizičnosti te sklonost preuzimanju rizika.

Članak 5.

- (1) Investicijsko društvo dužno je na temelju strategija i politika upravljanja rizicima razmjerno vrsti, opsegu i složenosti poslovanja kao i vrsti i opsegu investicijskih usluga i aktivnosti koje društvo pruža i obavlja, uspostaviti postupak ocjenjivanja internog kapitala koji obuhvaća sljedeće:
1. utvrđivanje rizika,
 2. mjerenje ili procjenu pojedinog rizika i određivanje pripadajućih iznosa internih kapitalnih zahtjeva,
 3. određivanje ukupnog internog kapitala,
 4. usklađivanje potrebnog kapitala i potrebnog internog kapitala.
- (2) Utvrđivanje svih rizika i određivanje njihove značajnosti treba biti zasnovano na sveobuhvatnoj procjeni rizika kojima je investicijsko društvo izloženo ili bi moglo biti izloženo, a koji su svojstveni vrsti, opsegu i složenosti investicijskih usluga i aktivnosti koje investicijsko društvo pruža i obavlja. Postupak utvrđivanja rizika treba uključivati i procjenu financijskog stanja investicijskog društva i vanjskog okruženja u kojem posluje i obuhvatiti buduća kretanja i promjene.
- (3) Investicijsko društvo može koristiti različite pristupe izračuna internih kapitalnih zahtjeva za različite vrste rizika, a pri tome je dužno definirati odgovarajuću metodologiju mjerenja i procjene svakog pojedinog rizika koja omogućava agregiranje primjenjivih mjera i procjena rizika.
- (4) Investicijsko društvo dužno je pri određivanju potrebnog internog kapitala, uvažavajući raspoloživost internog kapitala, definirati interne ciljeve u uvjetima redovitog poslovanja i u uvjetima izvanrednih okolnosti, te odrediti kojom kategorijom kapitala će pokrivati potrebni interni kapital.
- (5) Investicijsko društvo dužno je uskladiti potrebni interni kapital i kapital te navesti njihove sličnosti i razlike. Ako se postupkom ocjenjivanja internog kapitala utvrdi da je iznos potrebnog internog kapitala manji od minimalnog iznosa kapitala iz članka 176. Zakona, investicijsko društvo dužno je održavati iznos kapitala veći ili jednak kapitalnim zahtjevima u skladu s odredbama članka 176. Zakona.
- (6) Investicijsko društvo dužno je formalizirati, dokumentirati i redovito provjeravati postupak ocjenjivanja internog kapitala koji mora biti sastavni dio sustava upravljanja investicijskim društvom. Društvo je dužno najmanje jednom godišnje provesti ocjenu prikladnosti postupka ocjenjivanja adekvatnosti internog kapitala.

- (7) Investicijsko društvo dužno je postupak ocjenjivanja internog kapitala i njegove raspodjele provoditi najmanje jednom godišnje, a u slučaju značajnih promjena u tijeku godine i češće, te o samom postupku ocjenjivanja internog kapitala i svakoj njegovoj promjeni izvijestiti Agenciju.

Kreditni rizik

Članak 6.

- (1) Investicijsko društvo dužno je izraditi i primjenjivati odgovarajuće politike i postupke za upravljanje kreditnim rizikom sukladno članku 174. Zakona i članku 4. ovoga Pravilnika.
- (2) Investicijsko društvo dužno je osigurati da diverzifikacija njegovih portfelja koji nose kreditni rizik bude u skladu s kreditnom strategijom i ciljanim tržištima.
- (3) Investicijsko društvo dužno je utvrditi internu metodologiju koja omogućuje procjenu kreditnog rizika izloženosti prema pojedinim dužnicima, vrijednosnim papirima te kreditnog rizika na razini portfelja.
- (4) Interna metodologija iz stavka 3. ovog članka ne smije se temeljiti isključivo na rejtingu vanjske institucije za procjenu kreditnog rizika.

Tržišni rizici

Članak 7.

- (1) Investicijsko društvo dužno je izraditi i primjenjivati odgovarajuće politike i postupke za upravljanje tržišnim rizikom sukladno članku 172. Zakona i članku 4. ovoga Pravilnika.
- (2) Investicijsko društvo koje je pri izračunu kapitalnih zahtjeva za pozicijski rizik, u skladu s dijelom trećim, glavom IV., poglavljem 2. Uredbe (EU) br. 575/2013 netiralo svoje pozicije u jednom ili više vlasničkih instrumenata koji čine dionički indeks s jednom ili više pozicija u budućnosnici na dionički indeks ili u nekom drugom proizvodu koji se temelji na dioničkom indeksu, mora imati odgovarajući interni kapital za pokriće gubitka na temelju rizika osnove zbog toga što se vrijednost budućnosnice ili drugog proizvoda ne kreće u potpunosti u skladu s vrijednošću sastavnih vlasničkih instrumenata.
- (3) Investicijsko društvo iz stavka 2. ovoga članka mora održavati odgovarajući interni kapital kada ima suprotne pozicije u budućnosnicama na dionički indeks koje nisu identične s obzirom na njihovo dospjeće ili njihov sastav ili oboje.
- (4) Kada investicijsko društvo primjenjuje postupak umanjenja neto pozicija vezano uz provedbu ponude odnosno prodaje financijskih instrumenata uz obvezu otkupa iz članka 345. Uredbe (EU) br. 575/2013, dužno je osigurati dovoljno internoga kapitala za rizik gubitka koji postoji u razdoblju od preuzimanja obveze do sljedećeg radnog dana.

III. TEHNIČKI KRITERIJI KOJI SE ODOSE NA INTERNE PRISTUPE ZA IZRAČUN KAPITALNIH ZAHTEJEVA

Interni pristupi za izračun kapitalnih zahtjeva

Članak 8.

(1) Značajno investicijsko društvo dužno je:

1. poduzimati odgovarajuće mjere za razvijanje interne procjene kreditnog rizika i upotrebu pristupa zasnovanog na internom rejting sustavu za izračun kapitalnog zahtjeva za kreditni rizik za izloženosti koje su značajne u apsolutnom iznosu i istovremeno imaju veliki broj značajnih drugih ugovornih strana,
2. poduzimati odgovarajuće mjere za razvijanje interne procjene specifičnih rizika i za razvijanje i upotrebu internih modela za izračun kapitalnog zahtjeva za specifični rizik dužničkih instrumenata u knjizi trgovanja, zajedno s internim modelima za izračun kapitalnih zahtjeva za rizik nastanka statusa neispunjavanja obveza i migracijski rizik, za izloženosti koje su značajne u apsolutnom iznosu i imaju veliki broj značajnih pozicija u dužničkim instrumentima različitih izdavatelja.

(2) Značajno investicijsko društvo se pri procjeni kreditne sposobnosti klijenta ili financijskog instrumenta ne smije rukovoditi isključivo vanjskim kreditnim rejtingom.

(3) Kada Agencija utvrdi da interni modeli koje primjenjuje investicijsko društvo podcjenjuju kapitalne zahtjeve, a koji ne proizlaze iz različitih odnosnih rizika izloženosti ili pozicija naložit će investicijskom društvu potrebne mjere.

(4) Potrebne mjere iz stavka 3. ovoga članka moraju biti u skladu s ciljevima primjene internih pristupa, te stoga ne smiju:

1. dovoditi do standardizacije pristupa ili upotrebe preferiranih metoda,
2. stvarati pogrešne poticaje ili
3. uzrokovati da sva investicijska društva neosnovano poduzimaju iste aktivnosti.

IV. VREDNOVANJE IMOVINE I IZVANBILANČNIH STAVKI

Vrednovanje

Članak 9.

Investicijsko društvo dužno je vrednovanje imovine i izvanbilančnih stavki te izračunavanje regulatornog kapitala obavljati u skladu s Međunarodnim računovodstvenim standardima koji se primjenjuju u skladu s Uredbom (EZ) br. 1606/2002.

V. STOPE KAPITALA I REGULATORNI KAPITAL

Stope kapitala u prijelaznom razdoblju

Članak 10.

Investicijsko društvo dužno je članak 465. stavak 1. Uredbe (EU) br. 575/2013 primjenjivati na način da u svakom trenutku ispunjava stopu redovnog osnovnog kapitala od 4,5% i stopu osnovnog kapitala od 6%.

Nerealizirani gubici u prijelaznom razdoblju

Članak 11.

Investicijsko društvo dužno je članak 467. stavak 1. Uredbe (EU) br. 575/2013 primjenjivati na način da se kao primjenjivi postotak upotrebljava 100%.

Nerealizirani dobici u prijelaznom razdoblju

Članak 12.

Investicijsko društvo dužno je članak 468. stavak 1. Uredbe (EU) br. 575/2013 primjenjivati na način da se kao primjenjivi postotak upotrebljava 100%.

Primjenjivi postotak za odbitke u prijelaznom razdoblju

Članak 13.

Investicijsko društvo dužno je u razdoblju od 01. siječnja 2014. do 31. prosinca 2017. za svaki odbitak iz članka 478. stavaka 1. i 2. Uredbe (EU) br. 575/2013 kao primjenjivi postotak upotrebljavati 100%.

VI. PRIMJENA STANDARDIZIRANOG PRISTUPA ZA IZRAČUN IZNOSA IZLOŽENOSTI PONDERIRANOG RIZIKOM

Područna (regionalna) ili lokalna samouprava

Članak 14.

Investicijsko društvo dužno je članak 115. Uredbe (EU) br. 575/2013 primijeniti na način da izloženosti prema jedinicama područne (regionalne) ili lokalne samouprave u Republici Hrvatskoj ne smije ponderirati kao izloženosti prema središnjoj državi.

Subjekti javnog sektora koji imaju tretman središnje države

Članak 15.

Investicijsko društvo dužno je članak 116. Uredbe (EU) br. 575/2013 primijeniti na način da ponderira kao izloženosti prema središnjoj državi izloženosti prema sljedećim subjektima javnog sektora u Republici Hrvatskoj:

1. javne ustanove koje je u skladu sa zakonom koji uređuje osnivanje i ustrojstvo ustanova osnovala Republika Hrvatska te za čije obveze solidarno i neograničeno odgovara Republika Hrvatska (npr. Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje, Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje, Hrvatski zavod za zapošljavanje, Središnji registar osiguranika, Agencija za zaštitu okoliša, Energetski institut Hrvoje Požar, Hrvatska akademska i istraživačka mreža – CARNet, Hrvatska radiotelevizija, Hrvatske vode i sl.),
2. Državna agencija za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka,
3. Agencija,
4. pravne osobe s javnim ovlastima za čije obveze jamči Republika Hrvatska (npr. Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja, Državni ured za reviziju, Hrvatska agencija za malo gospodarstvo i investicije i sl.),
5. fondovi čiji je osnivač Republika Hrvatska ili Vlada Republike Hrvatske, a za čije obveze solidarno i neograničeno odgovara Republika Hrvatska (npr. Fond za financiranje razgradnje i zbrinjavanja radioaktivnog otpada i istrošenoga nuklearnog goriva Nuklearne elektrane Krško) i
6. Hrvatska banka za obnovu i razvitak.

VII. OGRANIČENJE VELIKIH IZLOŽENOSTI

Ograničenje velikih izloženosti
Članak 16.

Investicijsko društvo dužno je članak 395. Uredbe (EU) br. 575/2013 primijeniti na način da se kao iznos granice velike izloženosti primjenjuje iznos od 250.000 kuna.

VIII. ULAGANJE U KVALIFICIRANE UDJELE NEFINANCIJSKIH INSTITUCIJA

Ulaganje u kvalificirane udjele nefinancijskih institucija
Članak 17.

Investicijsko društvo dužno je na kvalificirani udio u društvu koje nije jedno od društava iz članka 89. stavka 1. točaka a) i b) Uredbe (EU) br. 575/2013, ako iznos tog kvalificiranog udjela prelazi ograničenja propisana člankom 89. stavcima 1. i 2. Uredbe (EU) br. 575/2013, primijeniti odredbu članka 89. stavka 3. točke a) te Uredbe.

IX. ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 18.

Ovaj Pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objave u »Narodnim novinama«, a prvi puta se primjenjuje za izvještaj na dan 30. rujna 2014. godine.

KLASA: 011-02/14-04/12
URBROJ: 326-330-14-01
Zagreb, 28. veljače 2014.

PREDSJEDNIK UPRAVNOG VIJEĆA
Petar-Pierre Matek